

SECTION 11. TOPICAL ISSUES OF JURIDICAL SCIENCE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-67>

PROGRESSIVE TAXA SCALE AS A BASIS FOR ADAPTING UKRAINIAN TAX LEGISLATION TO THE EU STANDARDS

ПРОГРЕСИВНА ШКАЛА ОПОДАТКУВАННЯ ЯК ОСНОВА АДАПТАЦІЇ ПОДАТКОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ДО СТАНДАРТІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Khachaturian V. Kh.
*Postgraduate Student,
Kyiv International University
Kyiv, Ukraine*

Хачатурян В. Х.
*аспірант
Київського міжнародного
університету
м. Київ, Україна*

В країнах Європейського Союзу принцип соціальної справедливості реалізується на основі існування прогресивної шкали оподаткування. З точки зору теорії у світі існує два підходи до оподаткування доходів:

1) плоска шкала оподаткування означає податок, що справляється за єдиною ставкою при будь-якому рівні доходу – єдина ставка прибуткового податку, яка розглядається як альтернатива прогресивному оподаткуванню;

2) прогресивна шкала оподаткування – система оподаткування, що побудована на принципі збільшення податкових ставок залежно від зростання рівня оподаткованого доходу платника податку [1, с. 13].

Зазначимо, що плоска шкала оподаткування застосовується в країнах, які важко віднести до лідерів сучасної економіки, зокрема, в Албанії, Болгарії, Грузії, Ісландії, Казахстані, Киргизії, Латвії, Литві, Македонії, Румунії, Україні, Чехії, Естонії.

У той же час у розвинутих країнах Європейського Союзу система оподаткування базується на прогресивній шкалі. Наприклад, у Франції особи з низьким доходом звільнюються від податку, а річні доходи у межах 5963 євро оподатковуються за ставкою 0%; річні доходи від 5963 євро до 11896 євро – за ставкою 5,5%; річні доходи від 11 897 євро до 26 420 євро – за ставкою 14%; доходи у частині від 26 421 євро до 70

830 євро – за ставкою 30%; від 70 831 до 150 000 євро – за ставкою 41%; від 150 001 до 1 000 000 євро – за ставкою 45% [2, с. 271–278].

Зазначимо, що такі ставки оподаткування не є граничними. Наприклад в історії Франції були випадки коли уряд вносив пропозицію з метою подолання дефіциту бюджету підвищити до 75% ставку прибуткового податку для громадян, що заробляють більше мільйона євро на рік, і ці норми оподаткування були включені у бюджет на 2013 р., хоча вже у 2014 р. дана норма була відмінена.

У Німеччині також діє прогресивна система оподаткування: неоподаткований мінімум доходу на одну людину становить 8,13 тис. євро на рік, а початкова ставка прибуткового податку – 14%. Для платників податків з річним доходом понад 52,88 тис. євро ставка становить 42%. Дохід понад 250,7 тис. євро оподатковується за максимальною ставкою – 45%.

Прибутковий податок у Великобританії також побудований на прогресивній шкалі: з 2012 р. підвищився рівень не оподаткованого річного доходу – з 8,1 тис. до 9,2 тис. фунтів. Гранична ставка прибуткового податку для тих, хто заробляє більше 150 тис. фунтів на рік, була знижена з 50 до 45%. У Великобританії одна з найвищих граничних ставок прибуткового податку серед розвинених країн. Вона поступається лише Швеції (56,6%), Бельгії (53,7%), Данії (52,2%), Нідерландам (52%) і Франції (75%).

Зазначимо, в Україні поступово, але зі значним супротивом запроваджується прогресивна шкала оподаткування доходів фізичних осіб. В різні часи пропонувалося, щоб доходи у 33–66 прожиткових мінімумів (39–78 тис. грн.) оподатковувалися 25%-м податком, а податок на надприбутки складе 30% [2, с. 271–278].

Ці плани, у кінцевому рахунку, призвели до того, що у ст. 167.1 Податкового кодексу України визначено, що ставка податку становить 15% бази оподаткування, але якщо база оподаткування у календарному місяці перевищує десятикратний розмір мінімальної заробітної плати, то до суми такого перевищення застосовується ставка 17%, в той час як у країнах ЄС максимальні ставки податку становлять: у Німеччині – 50%, Греції – 49%, Франції – 42%, Бельгії та Ірландії – 43%, Італії – 36%, Великобританії, Нідерландах, Іспанії, Португалії – 35%, Люксембурзі – 34 % [2, с. 271–278].

Таким чином, намагання уряду якимось чином реалізувати принцип соціальної справедливості у сфері оподаткування звівся до незначних «косметичних» змін, які не дають підстав для того, щоб стверджувати, що наша держава сприйняла досвід прогресивного оподаткування розвинених країн Європейського Союзу.

В інших аспектах вітчизняна система оподаткування принципово не відрізняється від європейської, хоча в окремих аспектах ці відмінності мають місце.

Наприклад, що стосується податку на прибуток підприємств, то в європейській практиці податок на прибуток є однією з основних дохідних частин бюджету і виступає своєрідною економічною категорією зі стійкими внутрішніми властивостями і закономірностями розвитку.

Лідирує за рівнем корпоративного податку на прибуток Франція зі ставкою у 38%. У п'ятірці лідерів рейтингу також Португалія та Італія, де податок на прибуток компаній становить 31,5% і 31,4% відповідно, у Німеччині корпоративний прибуток складає 30,2%, а у Польщі наближається до українського рівня і складає 18% [3].

Високий рівень податку на прибуток підприємств в країнах ЄС є наслідком існування ліберальної економічної моделі, коли держава ставить за мету перерозподіл матеріальних благ від корпоративних гігантів до широких верств суспільства, що гарантує високі соціальні стандарти життя, соціальний мир у суспільстві [2, с. 271–278].

Значимо, що в Україні податок на прибуток юридичних осіб становить 18% (ст. 151.1. Податкового кодексу), майже така ж ставка у Швейцарії – 17,95%. У Польщі – 19%, в Румунії – 16%. При цьому законодавство країн – членів ЄС закріплює різні підходи до оподаткування прибутку юридичних осіб, однак всю їх різноманітність можна звести до декількох основних схем. Наприклад, у Бельгії, Голландії, Люксембурзі та Швеції передбачається повне оподаткування прибутку, тобто прибуток компанії оподатковується корпоративним податком, а потім, одержавши частину прибутку, акціонери сплачують з нього особистий прибутковий податок.

Що стосується України, то ст. 151.1 Податкового кодексу визначено, що основна ставка податку становить 18%, а податковою базою, відповідно до ст. 149 Податкового кодексу, визнається грошове вираження прибутку як об'єкта оподаткування [4].

Звертає на себе увагу той факт, що в Україні, відповідно до ст. 134 Податкового кодексу, об'єктом оподаткування визнаний прибуток із джерелом походження з України та за її межами, який визначається шляхом зменшення суми доходів звітного періоду, на собівартість реалізованих товарів, виконаних робіт, наданих послуг та суму інших витрат звітного податкового періоду. Тобто в Україні оподатковується валовий прибуток підприємства, в той час як в деяких країнах ЄС оподатковується як валовий прибуток, так і чистий прибуток у формі дивідендів.

Наприклад, у ФРН, Іспанії і Португалії закон передбачає можливість зменшення оподаткування на рівні компанії. За цією схемою прибуток компанії ділиться на такий, що розподіляється і не розподіляється. Для прибутку, що розподіляється у формі дивідендів, встановлюються або більш низькі ставки податку (ФРН, Португалія), або часткове звільнення від податку (Фінляндія, Іспанія). У деяких країнах прибуток, що розподіляється, повністю звільняється від податку на рівні компанії (Греція) або на рівні акціонерів (Італія). При цьому слід мати на увазі, що національне законодавство може поєднувати способи розрахунку корпоративного податку і передбачати можливість застосування різних схем залежно від конкретних цілей податкової політики.

Що стосується ПДВ, то цей податок, званий тепер «європейським», є необхідною умовою при вступі держави в ЄС. Перехід до стягування ПДВ послужив тим фіскальним інструментом, який дозволив сформувати єдині засади оподаткування споживання в межах спільного ринку, забезпечуючи тим самим поступову гармонізацію і зближення фіскальних систем окремих країн. Відповідно до ст. 193 Податкового кодексу України, базова ставка оподаткування становить 20%, така же ставка у Великобританії, Болгарії, Сербії, Естонії, у Польщі і Румунії – 23%. У Німеччині ставка ПДВ складає 14%, в Ісландії – 24,5%, Іспанії – 12%, Італії – 12%, Португалії – 16% [5, с. 80].

В Україні також існує механізм зниженої ставки оподаткування в межах ПДВ. Відповідно до п. в ст. 193 ПК України, ставка 7% передбачена в операціях з постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України; постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я [4].

Поряд із зниженими іноді застосовуються також підвищені ставки податку. Наприклад, у Франції предмети розкоші, тютюн і алкоголь оподатковуються за ставкою 25%, а в Австрії транспортні засоби – за ставкою 32% [5, с.662].

В Україні на відміну від країн ЄС такого порядку не передбачено, хоча, як здається, перспективи його застосування можуть бути розглянуті на рівні українського уряду. Важлива перевага ПДВ полягає в тому, що він краще інших податків пристосований до загальносвітових тенденцій економічної інтеграції та глобалізації. Формування такої нової політико-економічної спільності, як ЄС,

немисливо без ПДВ: для країн – членів цього Союзу це – головний фіскальний інструмент.

Література:

1. Соколовська А.М. Податкова система держави: теорія та практика становлення : автореф. дис. ... д. е. н. / А.М. Соколовськ. К., 2002. 32 с.
2. М.І. Петик, Л.А. Саварін. Перспективи модернізації податкової системи України в контексті європейської інтеграції. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. С. 271–278.
3. Податок на прибуток в країнах Європи – рейтинг 2014. URL:<http://riarating.ru/infografika/20140827/610628510.html>.
4. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755–VI, дата оновлення: 13 серпня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
5. Тофан І. Проблематика оподаткування в країнах Євросоюзу. *Аграрна економіка*. 2012. № 1-2. Т. 5. С. 78–82.
6. Біла Л.М. Спільні і відмінні риси податкових систем країн Європейського Союзу та України. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. Випуск 6. С. 656-662.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-493-1-68>

CURRENT ISSUES OF CIVIL LEGAL PROTECTION OF INDIVIDUALS DURING INDIVIDUAL CONSTRUCTION UNDER MARTIAL LAW

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ФІЗИЧНИХ ОСІБ ПРИ ІНДИВІДУАЛЬНОМУ БУДІВНИЦТВІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Sauliak R. V.

*Postgraduate student at the Department
of Civil Law
National University "Odesa Law Academy"
Odessa, Ukraine*

Сауляк Р. В.

*аспірант кафедри цивільного права
Національний університет
«Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

У юридичній науці, законодавстві та судовій практиці широко представлено категорію «механізм захисту прав». У цьому разі зазвичай мають на увазі зовнішнє правове явище стосовно власника, звідси розбіжність суб'єкта захисту та власника порушеного права, яка